



Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 17 czerwca 2025 r.
(OR. en)

8401/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0035(NLE)

RECH 176
ATO 24
COMPET 296

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy:	ROZPORZĄDZENIE RADY ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2026–2027 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie (Euratom) 2021/765
----------	--

ROZPORZĄDZENIE RADY (Euratom) 2025/...

z dnia ...

**ustanawiające program badawczo-szkoleniowy
Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2026–2027
uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji
„Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie (Euratom) 2021/765**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 7 akapit pierwszy,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po konsultacji z Komitetem Naukowo-Technicznym,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (zwanej dalej „Wspólnotą”) jest podnoszenie jakości życia w państwach członkowskich przez promowanie i ułatwianie prowadzenia badań jądrowych w państwach członkowskich i uzupełnianie ich poprzez prowadzenie wspólnotowego programu badawczo-szkoleniowego.
- (2) Badania jądrowe mogą wnieść wkład w zapewnienie dobrostanu społecznego, dobrobytu gospodarczego oraz zrównoważenia środowiskowego przez poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej. Badania naukowe w dziedzinie ochrony radiologicznej umożliwiły udoskonalenie technologii medycznych, z których korzysta wielu obywateli, oraz mogą prowadzić do korzystnych zmian w innych sektorach, takich jak przemysł, rolnictwo, ochrona środowiska i bezpieczeństwo.
- (3) W pełnym poszanowaniu prawa państw członkowskich do decydowania o swoim koszyku energetycznym wyniki badań przeprowadzonych w ramach programu ustanowionego niniejszym rozporządzeniem mogłyby przyczynić się do neutralnego dla klimatu systemu energetycznego w sposób bezpieczny, wydajny i pewny.

- (4) Aby zapewnić ciągłość badań jądrowych na poziomie Wspólnoty, konieczne jest ustanowienie programu badawczo-szkoleniowego Wspólnoty na okres od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. (zwanego dalej „programem Euratom 2026–2027”), tak aby jego czas trwania był dostosowany do okresu obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) 2020/2093¹. Program Euratom 2026–2027 powinien kontynuować najważniejsze działania badawcze prowadzone w ramach poprzedniego programu badawczo-szkoleniowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 ustanowionego decyzją Rady (Euratom) 2021/765² (zwanego dalej „programem Euratom na lata 2021–2025”), mając te same cele i korzystając z tej samej metody wdrażania.
- (5) W sprawozdaniu Komisji dotyczącym śródkresowej oceny programu Euratom na lata 2021–2025 podkreślono znaczenie różnych cech tego programu. Zgodnie ze sprawozdaniem do cech tych należą: (a) szeroki portfel badań wspierających bezpieczeństwo jądrowe, jądrowe bezpieczeństwo fizyczne i zabezpieczenia materiałów jądrowych, ochronę radiologiczną i zastosowania niezwiązane z wytwarzaniem energii; (b) wartość dodaną UE dla badań nad rozszczepieniem jądrowym; (c) wsparcie dla zainteresowanych stron w formie poprawy bezpieczeństwa i bazy wiedzy w związku z kwestiami bezpieczeństwa dotyczącymi długoterminowej eksploatacji obecnych elektrowni jądrowych; (d) przygotowanie analiz bezpieczeństwa, bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczeń w odniesieniu do zaawansowanych systemów jądrowych; (e) dalszy rozwój badań nad syntezą jądrową poprzez poprawę zarządzania; oraz (f) określenie priorytetów programu oraz wskazanie bardziej wiarygodnych i realistycznych ścieżek. W sprawozdaniu stwierdzono, że cechy te powinno się zachować w programie Euratom 2026–2027.

¹ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2020/2093 z dnia 17 grudnia 2020 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>).

² Rozporządzenie Rady (Euratom) 2021/765 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiające program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na lata 2021–2025 uzupełniający program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylające rozporządzenie (Euratom) 2018/1563 (Dz.U. 167 I, 12.5.2021, s. 81, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/765/oj>).

- (6) Koncepcja i struktura programu Euratom 2026–2027 odpowiada na potrzebę osiągnięcia masy krytycznej wspieranych działań. Należy to osiągnąć poprzez ustanowienie ograniczonej liczby celów szczegółowych koncentrujących się na kwestii bezpiecznego korzystania z rozszczepienia jądrowego do zastosowań energetycznych i niezwiązanych z wytwarzaniem energii, utrzymywaniu i rozwoju niezbędnej wiedzy fachowej, wspieraniu energii termojądrowej oraz wspomaganii polityk Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.
- (7) Program Euratom 2026–2027 jest kluczowym elementem wysiłków Unii na rzecz dalszego rozwoju przywództwa technologicznego i promowania doskonałości jądrowych badań naukowych i innowacji, tak aby zapewnić – zgodnie z celami programu ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu – w dziedzinie jądrowej najwyższe normy w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych.
- (8) Ponieważ wszystkie państwa członkowskie wykorzystują materiały promieniotwórcze, ważne jest zapewnienie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 2011/70/Euratom³, aby uniknąć nakładania nadmiernych obciążeń na przyszłe pokolenia. Program Euratom 2026–2027 powinien nadal usprawniać i wspierać badania i rozwój technologii i kompetencji w dziedzinie gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi.

³ Dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi (Dz.U. L 199 z 2.8.2011, s. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

- (9) W ramach programu Euratom 2026–2027 badania nad syntezą jądrową powinny być realizowane zgodnie z europejskim planem działania w zakresie syntezy jądrowej, w którym nakreślono działania badawczo-rozwojowe wymagane do stworzenia podstawy do uruchomienia elektrowni termojądrowej, oraz zgodnie z decyzją Rady 2007/198/Euratom⁴. Kluczowym etapem w perspektywie krótko- do średnioterminowej powinno być ukończenie budowy i uruchomienie ITER, a dynamiczny program badań nad syntezą jądrową powinien uzupełnić europejskie działania w zakresie ITER, aby wesprzeć jego przyszłą eksploatację oraz prace przygotowawcze do pierwszej elektrowni termojądrowej.
- (10) Poprzez wspieranie badań jądrowych program Euratom 2026–2027 powinien przyczynić się do osiągnięcia celów programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (zwanego dalej „Horyzont Europa”) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695⁵ oraz ułatwić realizację strategii „Europa 2030” i wzmocnić europejską przestrzeń badawczą.
- (11) W programie Euratom 2026–2027 należy dążyć do synergii z programem „Horyzont Europa” i innymi programami unijnymi, począwszy od ich opracowywania i planowania strategicznego, przez wybór projektów, zarządzanie, komunikację, upowszechnianie i wykorzystywanie wyników po monitorowanie, audyt i administrowanie.

⁴ Decyzja Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołująca europejskie wspólne przedsięwzięcie na rzecz realizacji projektu ITER i rozwoju energii termojądrowej oraz przyznająca mu określone korzyści (Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj>).

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>).

- (12) Działania w ramach programu Euratom 2026–2027 powinny być proporcjonalne, bez powielania ani wypierania finansowania prywatnego, oraz powinny tworzyć wyraźną europejską wartość dodaną. Zapewni to spójność między działaniami programu Euratom 2026–2027 a unijnymi zasadami pomocy państwa oraz unikanie nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.
- (13) O ile to każde państwo członkowskie samo decyduje o korzystaniu z energii jądrowej, uznaje się również, że energia jądrowa odgrywa różną rolę w poszczególnych państwach członkowskich. Program Euratom 2026–2027 poprzez prowadzone w jego ramach działania badawcze przyczyni się również do pobudzenia między wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami szerszej dyskusji odnośnie do możliwości oraz zagrożeń związanych z energią jądrową.
- (14) W celu odniesienia się do potrzeb w zakresie kształcenia i szkolenia program Euratom 2026–2027 powinien oferować wsparcie w postaci wkładu finansowego, tak by naukowcy zajmujący się dziedziną jądrową mogli kwalifikować się do korzystania z działań „Maria Skłodowska-Curie” na równi z naukowcami z innych dziedzin.
- (15) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na cały czas trwania programu Euratom 2026–2027, które mają stanowić główną kwotę odniesienia dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas corocznej procedury budżetowej w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych⁶.

⁶ Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 28,
ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

- (16) Do niniejszego programu Euratom 2026–2027 stosuje się rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509⁷ (zwane dalej „rozporządzeniem finansowym”). Rozporządzenie finansowe określa zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej oraz zwrotu kosztów poniesionych przez ekspertów zewnętrznych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (17) Rodzaje finansowania i metody realizacji na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od ich adekwatności do osiągnięcia szczegółowych celów działań i uzyskania wyników, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. W przypadku dotacji powyższa zasada powinna obejmować rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i kosztów jednostkowych.
- (18) Należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie odpowiedniego udziału małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz ogólnie sektora prywatnego. W ramach uzgodnień dotyczących oceny i monitorowania należy przeprowadzać jakościowe i ilościowe oceny uczestnictwa MŚP.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (19) Celem działalności prowadzonej w ramach programu Euratom 2026–2027 powinny być: zniesienie nierówności płci oraz propagowanie równości kobiet i mężczyzn w obszarze badań naukowych i innowacji, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 8 TFUE. Aspekt płci powinien być uwzględniany w badaniach naukowych i innowacjach oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego.
- (20) Dążąc do pogłębienia związków między nauką a społeczeństwem i wzmocnienia społecznego zaufania do nauki, program Euratom 2026–2027 powinien sprzyjać świadomemu zaangażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w sprawy badań naukowych i innowacji przez promowanie edukacji naukowej, zapewnianie szerszego dostępu do wiedzy naukowej, opracowywanie planów działań w dziedzinie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji wychodzących naprzeciw obawom i oczekiwaniom obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, a także przez ułatwianie uczestnictwa obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w działaniach realizowanych w ramach programu Euratom 2026–2027.
- (21) W działaniach objętych zakresem programu Euratom należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (22) Należy w dalszym ciągu ułatwiać korzystanie z własności intelektualnej wypracowanej przez uczestników, a jednocześnie chronić uzasadnione interesy pozostałych uczestników i Wspólnoty zgodnie z Tytułem II rozdział 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (zwanego dalej „Traktatem Euratom”).

- (23) W celu zapewnienia jak największego oddziaływania finansowania ze środków Euratom Wspólnota może, w stosownych przypadkach, rozważyć partnerstwa europejskie z partnerami z sektora publicznego lub prywatnego, pod warunkiem że pożądane oddziaływanie może zostać skuteczniej osiągnięte poprzez partnerstwo niż przez samą Wspólnotę, oraz w porównaniu z innymi formami wsparcia w ramach programu Euratom 2026–2027. Niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić, aby takie partnerstwa były jednoznacznie zgodne z podejściem opartym na ich cyklu życia oraz by realizowane były zgodnie z przejrzystym procesem wyboru i decyzyjnym zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia (UE) 2021/695.
- (24) Powinna również istnieć możliwość realizacji celów programu Euratom 2026–2027 za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych w ramach programów opartych na TFUE, pod warunkiem że działania te są zgodne z celami i zasadami takich programów.
- (25) Aby zapewnić najskuteczniejszą realizację i wypracować spójne, kompleksowe i przejrzyste ramy dla beneficjentów, uczestnictwo w programie Euratom 2026–2027 i upowszechnianie wyników badań naukowych powinny podlegać odnośnym zasadom rozporządzenia (UE) 2021/695, z pewnymi zmianami lub wyjątkami. Do celów niniejszego rozporządzenia powinny mieć zastosowanie odpowiednie definicje i główne rodzaje działań określone w tym rozporządzeniu.

- (26) Fundusz gwarancyjny dla uczestników utworzony w ramach programu „Horyzont 2020” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁸ i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się ze zobowiązań. Ten mechanizm zabezpieczający należy w związku z tym kontynuować. Ponadto działania objęte niniejszym rozporządzeniem powinny również uwzględniać mechanizm ubezpieczeń wzajemnych ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/695.
- (27) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno – w stosownych przypadkach – nadal dostarczać Unii i państwom członkowskim niezależnych dowodów naukowych dostosowanych do potrzeb klienta i zapewniać im wsparcie techniczne w całym cyklu kształtowania polityki. Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, sprawny i przejrzysty, z uwzględnieniem odpowiednich potrzeb użytkowników JRC i potrzeb polityki unijnej, w szczególności w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczenia materiałów jądrowych, oraz z zapewnieniem ochrony interesów finansowych Unii. Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 26 kwietnia 1994 r. w sprawie roli JRC, JRC powinno nadal generować dodatkowe zasoby, poprzez konkurencyjne działania wspierające na rzecz polityki Unii lub w imieniu stron trzecich. JRC powinno mieć możliwość uczestniczenia w działaniach pośrednich, o ile zostało to przewidziane w odpowiednim programie prac.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1291/oj>).

- (28) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁹ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95¹⁰, (Euratom, WE) nr 2185/96¹¹ i (UE) 2017/1939¹² interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym, ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakakolwiek inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii.

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁰ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹¹ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹² Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371¹³. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939, EPPO niezbędne prawa i dostęp, a także zapewnić, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (29) Państwa trzecie mogą również uczestniczyć w programie Euratom 2026–2027 na podstawie odpowiednich instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególny zobowiązujący państwa trzecie do przyznania właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF oraz Trybunałowi Obrachunkowemu praw i dostępu niezbędnych do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji.

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (30) W celu zapewnienia jednolitych warunków realizacji działań w ramach programu Euratom 2026–2027 oraz ich monitorowania i oceny należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹⁴.
- (31) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹⁵ program Euratom 2026–2027 powinien być przedmiotem ewaluacji na podstawie informacji zgromadzonych zgodnie ze szczególnymi wymogami dotyczącymi monitorowania, przy czym należy unikać obciążeń administracyjnych, w szczególności dla państw członkowskich, a także nadmiernej regulacji. Wymogi te powinny, w stosownych przypadkach, obejmować wymierne wskaźniki służące jako podstawa ewaluacji skutków programu Euratom 2026–2027 w praktyce.
- (32) Naukową i techniczną treść bezpośrednich działań JRC skonsultowano z Radą Gubernatorów JRC, ustanowioną decyzją Komisji 96/282/Euratom¹⁶.

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

¹⁵ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

¹⁶ Decyzja Komisji 96/282/Euratom z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie reorganizacji Wspólnego Centrum Badawczego (Dz.U. L 107 z 30.4.1996, s. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1996/282/oj>).

- (33) Na zasadzie dobrowolności skonsultowano się z Parlamentem Europejskim, który wydał opinię¹⁷. Również na zasadzie dobrowolności skonsultowano się z Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, który wydał opinię¹⁸.
- (34) Ze względu na pewność prawa rozporządzenie (Euratom) 2021/765 należy uchylić,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

¹⁷ Opinia z dnia ... (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

¹⁸ Opinia z dnia ... (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

Rozdział I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia program badawczo-szkoleniowy Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na okres od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. („program Euratom 2026–2027”) oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania w działaniach pośrednich w ramach programu Euratom 2026–2027, jako uzupełnienie programu „Horyzont Europa”.

Ustanawia ono cele programu Euratom 2026–2027, budżet na lata 2026–2027, formy finansowania oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się odpowiednie definicje określone w rozporządzeniu (UE) 2021/695. Zawarte w tych definicjach odniesienia do Unii i programu „Horyzont Europa” odczytuje się odpowiednio jako odniesienia do Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej („Wspólnota”) i programu Euratom 2026–2027. Jednak do celów niniejszego rozporządzenia „program prac” oznacza dokument przyjmowany przez Komisję w celu realizacji programu Euratom 2026–2027 zgodnie z art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Wszystkie zawarte w niniejszym rozporządzeniu odniesienia do rozporządzenia (UE) 2021/695 dotyczą wersji obowiązującej w dniu ... [*proszę wstawić datę przyjęcia niniejszego rozporządzenia*] r.

Artykuł 3
Cele programu

1. Ogólnym celem programu Euratom 2026–2027 jest prowadzenie działań badawczych w dziedzinie jądrowej i działań szkoleniowych z naciskiem na ciągłą poprawę bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i ochrony radiologicznej, a także przyczynienie się do osiągnięcia celów programu „Horyzont Europa” między innymi w kontekście transformacji energetycznej.
2. Program Euratom 2026–2027 ma następujące cele szczegółowe:
 - a) poprawa i wsparcie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczenia materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych, w tym bezpieczne wykorzystywanie energii jądrowej oraz zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii;
 - b) utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i kompetencji w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie;
 - c) wspieranie rozwoju energii syntezy jądrowej jako potencjalnego przyszłego źródła energii w produkcji energii elektrycznej oraz przyczynianie się do realizacji europejskiego planu działania w zakresie syntezy jądrowej;
 - d) wspieranie polityki Unii i jej państw członkowskich w zakresie stałej poprawy bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczenia materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.
3. Cele wymienione w ust. 1 i 2 są realizowane zgodnie z załącznikiem I. W należycie uzasadnionych przypadkach, realizowanie tych celów może uwzględniać reagowanie na pojawiające się możliwości, kryzysy i zagrożenia.

Artykuł 4

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu Euratom 2026–2027 na okres od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. wynosi 598 346 804 EUR w cenach bieżących.
2. Szacunkowy podział kwoty, o której mowa w ust. 1, jest następujący:
 - a) 252 532 225 EUR na działania pośrednie w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie syntezy jądrowej;
 - b) 115 339 356 EUR na działania pośrednie w dziedzinie rozszczepienia jądrowego, bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej;
 - c) 230 475 223 EUR na działania bezpośrednie podejmowane przez Wspólne Centrum Badawcze („JRC”).

Komisja nie może zmienić kwoty, o której mowa w akapicie pierwszym lit. c).

3. Z kwoty, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę oraz inne rodzaje działalności i wydatki niezbędne do zarządzania programem Euratom 2026–2027 i jego realizacji, w tym wszystkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Wydatki administracyjne związane z działaniami pośrednimi nie mogą przekraczać 6 % kwoty działań pośrednich programu Euratom 2026–2027, o których mowa w ust. 2 akapit pierwszy lit. a) i b).
Z kwoty, o której mowa w ust. 1, można również pokrywać:
- a) w zakresie, w jakim są one związane z celami programu Euratom 2026–2027 – wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działalnością w zakresie informacji i komunikacji;
 - b) wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem programem Euratom 2026–2027.
4. W razie potrzeby, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r., w budżecie obejmującym okres po roku 2027 mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 3.
5. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na roczne raty na kilka lat.
6. Bez uszczerbku dla rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509 (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”) wydatki na działania wynikające z projektów ujętych w pierwszym programie prac mogą być kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2026 r.

7. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego, zostać przesunięte do programu Euratom 2026–2027 z zastrzeżeniem warunków określonych w stosownych przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹⁹. Komisja wykonuje te środki bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego akapitu. Zasoby te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.

Artykuł 5

Państwa trzecie stowarzyszone z programem Euratom 2026–2027

1. W Programie Euratom 2026–2027 mogą uczestniczyć do celów stowarzyszenia następujące państwa trzecie:
- a) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Wspólnoty, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Wspólnotą a tymi państwami;

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>).

- b) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami udziału tych państw w programach Wspólnoty, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Wspólnotą a tymi państwami;
- c) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - (ii) zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - (iii) aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.

2. Stowarzyszenie z programem Euratom 2026–2027 każdego z państw trzecich, o których mowa w ust. 1 lit. c), odbywa się zgodnie z warunkami określonymi w szczegółowym układzie obejmującym udział tego państwa trzeciego w dowolnym programie Wspólnoty lub Unii, pod warunkiem że układ ten:

- a) zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państwa trzeciego uczestniczącego w programach Wspólnoty lub Unii;

- b) określa warunki uczestnictwa w programach Wspólnoty lub Unii, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów, i związane z tymi programami koszty administracyjne;
- c) nie przyznaje państwu trzeciemu jakichkolwiek uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu Euratom 2026–2027;
- d) gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

Wkłady, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) niniejszego ustępu, stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

- 3. Zakres stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z programem Euratom 2026–2027 uwzględnia cel, jakim jest pobudzanie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części programu Euratom 2026–2027 mogą zostać wyłączone z układu o stowarzyszeniu zawieranego z określonym państwem, z wyjątkiem państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów.
- 4. W układzie o stowarzyszeniu przewiduje się, w stosownych przypadkach, wynikające z zasady wzajemności uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z warunkami ustanowionymi w tych programach.

5. W stosownych przypadkach warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w programie Euratom 2026–2027, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem Euratom 2026–2027 oraz jego realizacji i funkcjonowania.

Artykuł 6

Realizacja i formy finansowania

1. Program Euratom 2026–2027 jest realizowany za pomocą zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub za pomocą zarządzania pośredniego przez organy finansujące, o których mowa w art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Finansowanie w ramach programu Euratom 2026–2027 można również zapewnić w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, jednak w przypadku działań pośrednich w ramach programu Euratom 2026–2027 dotacje stanowią główną formę wsparcia. Finansowanie w ramach programu Euratom 2026–2027 można również zapewnić w formie nagród, zamówień publicznych i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych.

3. Główne rodzaje działań prowadzonych w ramach programu Euratom 2026–2027, określono i zdefiniowano w art. 2 rozporządzenia (UE) 2021/695 i obejmują one działania w zakresie badań naukowych i innowacji, działania innowacyjne, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działania współfinansowane z programu, działania w zakresie przedkomercyjnych zamówień publicznych, działania w zakresie koordynacji i wsparcia, nagrody motywacyjne i nagrody za osiągnięcia.

Formy finansowania, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów programu Euratom 2026–2027, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danych celów.

4. W ramach programu Euratom 2026–2027 wspiera się również działania bezpośrednie podejmowane przez Wspólne Centrum Badawcze (JRC).

Artykuł 7

Partnerstwa europejskie

1. Części programu Euratom 2026–2027 mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie.

2. Udział Wspólnoty w partnerstwach europejskich może przyjmować dowolną z następujących form:
- a) uczestnictwo w partnerstwach utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami publicznymi lub prywatnymi określających cele partnerstwa europejskiego, odnośne zobowiązania wszystkich zaangażowanych stron dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania, rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, oraz ustalenia dotyczące sprawozdawczości; obejmują one określenie uzupełniającej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanej przez partnerów oraz przez program Euratom 2026–2027 (współprogramowane partnerstwa europejskie);
 - b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki efektywności i oddziaływania oraz rezultaty, jakie mają zostać uzyskane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów dotyczące ich wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odpowiedniej działalności z wykorzystaniem działania współfinansowania w ramach programu Euratom 2026–2027 (współfinansowane partnerstwa europejskie).
3. Partnerstwa europejskie:
- a) ustanawia się w przypadkach, w których cele programu Euratom 2026–2027 zostałyby osiągnięte w sposób bardziej skuteczny niż przez samą Wspólnotę i w porównaniu z innymi postaciami wsparcia w ramach programu Euratom 2026–2027; odpowiednią część budżetu programu Euratom 2026–2027 przydziela się na te części;

- b) realizuje się, stosując takie zasady, jak: unijna wartość dodana, przejrzystość i otwartość, oraz oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, silny efekt dźwigni o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami europejskimi;
 - c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, zawiera się je na czas określony i przewiduje warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków programu Euratom 2026–2027.
4. Przepisy i kryteria dotyczące kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego wycofywania partnerstw europejskich określono w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/695.

Artykuł 8

Otwarta nauka

Do programu Euratom 2026–2027 mają zastosowanie przepisy dotyczące otwartej nauki ustanowione w rozporządzeniu (UE) 2021/695.

Artykuł 9

Działania kwalifikowalne oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania wyników badań naukowych

1. Do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 niniejszego artykułu, do działań wspieranych w ramach programu Euratom 2026–2027 stosuje się tytuł II dotyczący zasad uczestnictwa i upowszechniania zawartych w rozporządzeniu (UE) 2021/695. Zawarte w rozporządzeniu (UE) 2021/695 odniesienia do Unii i programu „Horyzont Europa” odczytuje się w stosownych przypadkach jako odniesienia do Wspólnoty i programu Euratom 2026–2027. Zawarte w rozporządzeniu (UE) 2021/695 odniesienia do „przepisów bezpieczeństwa” interpretuje się jako obejmujące ochronę interesów obronnych państw członkowskich w rozumieniu art. 24 Traktatu Euratom.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 40 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2021/695 prawo sprzeciwu wobec przeniesienia własności rezultatów lub wobec udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów może obejmować udzielanie licencji niewyłącznych.
4. W drodze odstępstwa od art. 41 ust. 9 rozporządzenia (UE) 2021/695 beneficjent, który otrzymał finansowanie od Wspólnoty, udostępnia nieodpłatnie instytucjom Wspólnoty, organom finansującym lub Europejskiemu Wspólnemu Przedsięwzięciu na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (Fusion for Energy) ustanowionemu decyzją 2007/198/Euratom („wspólne przedsięwzięcie Fusion for Energy”) dostęp do swoich rezultatów w celu rozwoju, realizacji i monitorowania strategii politycznych i programów Wspólnoty lub zobowiązań w ramach międzynarodowej współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Takie prawa dostępu obejmują prawo do upoważniania osób trzecich do korzystania z tych rezultatów w zamówieniach publicznych oraz prawo do udzielania sublicencji. Prawa dostępu są ograniczone do wykorzystania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.

5. Mechanizm Ubezpieczeń Wzajemnych ustanowiony zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/695 ma pokrywać ryzyko związane z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych Komisji lub organom finansującym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 10

Finansowanie skumulowane, alternatywne i łączone

1. Program Euratom 2026–2027 realizuje się w synergii z programem „Horyzont Europa” i innymi unijnymi programami.
2. Aby osiągnąć cele programu Euratom 2026–2027 oraz sprostać wyzwaniom wspólnym dla programu Euratom 2026–2027 i programu „Horyzont Europa”, działania dotyczące celów ustanowionych w programie Euratom 2026–2027 lub działania służące realizacji programu „Horyzont Europa” mogą korzystać z finansowego wkładu Wspólnoty, z zastrzeżeniem art. 9. W szczególności program Euratom 2026–2027 może zapewniać wkład finansowy na rzecz działań „Maria Skłodowska-Curie”, aby wspierać działania mające znaczenie dla badań jądrowych.
3. Działanie, które otrzymało wkład z innego programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach programu Euratom 2026–2027, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Zasady odpowiedniego programu wnoszącego wkład mają zastosowanie do odpowiedniego wkładu w działanie. Finansowanie skumulowane nie może przekraczać łącznych kosztów kwalifikowalnych działania. Wsparcie w ramach poszczególnych programów może być obliczane proporcjonalnie, zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.

4. Na działania można przyznać wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia (UE) 2021/1060, w przypadku gdy przyznano im znak „pieczęci doskonałości” w ramach programu Euratom 2026–2027, w oparciu o spełnienie następujących łącznych warunków:
- a) zostały ocenione w kontekście zaproszenia do składania wniosków w ramach programu Euratom 2026–2027;
 - b) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków;
 - c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków z uwagi na ograniczenia budżetowe.

Rozdział II

Programowanie, monitorowanie, ocena i kontrola

Artykuł 11

Programy prac

1. Działania pośrednie programu Euratom 2026–2027 są realizowane w ramach programów pracy, o których mowa w art. 110 rozporządzenia finansowego. W stosownych przypadkach programy prac określają całkowitą kwotę zarezerwowaną na działania łączone. Komisja przyjmuje programy prac w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 4.

2. Oprócz wymogów określonych w art. 110 rozporządzenia finansowego programy prac zawierają w stosownych przypadkach:
 - a) orientacyjną kwotę przydzieloną na każde działanie oraz orientacyjny harmonogram realizacji;
 - b) w odniesieniu do dotacji – ich priorytety, kryteria kwalifikacji i wyboru, relatywną wagę poszczególnych kryteriów przyznawania oraz maksymalną stawkę finansowania w odniesieniu do łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - c) wszelkie dodatkowe obowiązki beneficjentów, zgodnie z art. 39 i 41 rozporządzenia (UE) 2021/695;
 - d) podejście wieloletnie i kierunki strategiczne na kolejne lata realizacji.
3. Komisja sporządza wieloletni program prac dotyczący działań bezpośrednich podejmowanych przez JRC zgodnie z decyzją 96/282/Euratom.

Artykuł 12

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja stale monitoruje zarządzanie programem Euratom 2026–2027 i jego realizację. W celu zwiększenia przejrzystości regularnie aktualizowane dane są publikowane w dostępny sposób na stronie internetowej Komisji.

Wskaźniki służące do składania corocznego sprawozdania odzwierciedlającego postępy w realizacji programu Euratom 2026–2027 w odniesieniu do celów ustanowionych w art. 3 są określone w załączniku II, wraz ze ścieżkami oddziaływania.

2. Aby zapewnić skuteczną ocenę postępów w realizacji celów programu Euratom 2026–2027, Komisja przyjmuje akty wykonawcze dotyczące ustanowienia ram monitorowania i oceny, w szczególności poprzez ustalenie poziomów wyjściowych i docelowych zgodnie z załącznikiem II. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą na podstawie art. 16 ust. 3.
3. System sprawozdawczości na temat wyników zapewnia efektywne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu Euratom 2026–2027 i jego rezultatów, bez zwiększania obciążeń administracyjnych dla beneficjentów. W tym celu na odbiorców środków finansowych Wspólnoty oraz, w stosownych przypadkach, na państwa członkowskie, nakłada się proporcjonalne wymogi dotyczące sprawozdawczości.

Artykuł 13

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania ze środków programu Euratom 2026–2027 podają informacje o pochodzeniu tych środków oraz zapewniają eksponowanie finansowania wspólnotowego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.

2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z programem Euratom 2026–2027 oraz realizowanymi w jego ramach działaniami i uzyskanymi rezultatami. Ponadto dostarcza państwom członkowskim i beneficjentom terminowych i szczegółowych informacji. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczone są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, ze zwróceniem szczególnej uwagi na określanie możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować wydarzenia ułatwiające nawiązywanie kontaktów.
3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w programie Euratom 2026–2027 rezultatów badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, aby promować współpracę badawczą oraz aby zwiększyć oddziaływanie programu Euratom 2026–2027.
4. Zasoby finansowe przydzielone na program Euratom 2026–2027 przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Wspólnoty oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 14

Ocena

1. Oceny programu Euratom 2026–2027 przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym programu Euratom 2026–2027, kolejnego programu i innych inicjatyw w zakresie badań naukowych i innowacji.

2. Po zakończeniu realizacji programu Euratom 2026–2027, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja przeprowadza ocenę końcową programu Euratom 2026–2027 i programu Euratom na lata 2021–2025 z pomocą niezależnych ekspertów wybranych w drodze przejrzystej procedury. Obejmuje ona ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów badawczo-szkoleniowych Euratom oraz skuteczności, wydajności, adekwatności, spójności i wspólnotowej wartości dodanej programu Euratom 2026–2027.
3. Komisja publikuje i przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 15

Audyty

1. System kontroli programu Euratom 2026–2027 zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów. Zasady audytu muszą być jasne, systematyczne i spójne w całym programie Euratom 2026–2027.
2. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych podlegają tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i ich odpowiednie obowiązujące przepisy.

3. Komisja lub odpowiedni organ finansujący może opierać się na połączonych przeglądach systemów na poziomie beneficjenta. Takie połączone przeglądy są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów i składają się z audytu systemów i procesu, uzupełnionego audytem transakcji. Takie audyty transakcji są przeprowadzane przez właściwego niezależnego audytora posiadającego uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²⁰. Audyty systemów i procesów mogą być wykorzystywane przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami oraz ponownego rozważenia poziomu audytów ex post, a także w celu wydawania poświadczeń sprawozdań finansowych.
4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub organ finansujący mogą opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Wspólnoty przeprowadzanych przez inne niezależne i kompetentne osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.
6. Komisja publikuje wytyczne dotyczące audytu, mające na celu zapewnienie rzetelnego i jednolitego stosowania oraz interpretacji procedur i przepisów audytowych przez cały okres programu Euratom 2026–2027.

²⁰ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253/EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/43/oj>).

Artykuł 16
Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. Komitet spotyka się w dwóch różnych składach, które zajmują się odpowiednio aspektami programu Euratom 2026–2027 związanymi z rozszczepieniem jądrowym oraz z syntezą jądrową.

Z myślą o ułatwieniu realizacji programu Euratom 2026–2027, w związku z każdym posiedzeniem komitetu zgodnie z porządkiem obrad, Komisja pokryje, zgodnie z ustalonymi przez siebie wytycznymi, koszty poniesione przez jednego przedstawiciela z każdego państwa członkowskiego, jak również jednego eksperta lub doradcy z każdego państwa członkowskiego w odniesieniu do tych punktów porządku obrad, które wymagają wykorzystania przez dane państwo członkowskie określonej wiedzy fachowej.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
5. W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, gdy zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniesie o to zwykła większość członków komitetu, przed upływem terminu na wydanie opinii.

6. Komisja regularnie informuje komitet o ogólnych postępach w realizacji programu Euratom 2026–2027 oraz przekazuje komitetowi aktualne informacje na temat wszystkich działań zaproponowanych lub finansowanych w ramach programu Euratom 2026–2027.

Artykuł 17

Ochrona interesów finansowych Unii

W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w programie Euratom 2026–2027 na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu prawa i dostęp niezbędne do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

Rozdział III

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 18

Uchylenie

Rozporządzenie (Euratom) 2021/765 traci moc z dniem 1 stycznia 2026 r.

Artykuł 19
Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację działań rozpoczętych na podstawie rozporządzenia (Euratom) 2021/765, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zakończenia.
2. W stosownych przypadkach wszelkie nieukończone zadania wykonywane przez komitet ustanowiony na podstawie rozporządzenia (Euratom) 2021/765 przejmuje komitet, o którym mowa w art. 16 niniejszego rozporządzenia.
3. Pula środków finansowych przeznaczonych na program Euratom 2026–2027 może również obejmować wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem Euratom 2026–2027, a środkami przyjętymi na podstawie rozporządzenia (Euratom) 2021/765.

Artykuł 20
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w ...

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

DZIAŁANIA

Cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 ust. 2, do realizacji których dąży się w programie Euratom 2026–2027 poprzez prowadzenie działalności w ogólnych kierunkach opisanych w niniejszym załączniku. Przez realizację tych celów szczegółowych program Euratom 2026–2027 wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu ustawodawstwa Euratomu²¹ oraz sprzyja wysiłkom badawczym podejmowanym przez te państwa i przez sektor prywatny. Te cele szczegółowe powinny przyczyniać się do utrzymania i dalszego rozwoju technologicznego przywództwa w dziedzinie jądrowej.

²¹ W szczególności dyrektywy Rady 2006/117/Euratom z dnia 20 listopada 2006 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad przemieszczaniem odpadów promieniotwórczych oraz wypalonego paliwa jądrowego (Dz.U. L 337 z 5.12.2006, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/117/oj>); dyrektywy Rady 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiającej wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz.U. L 172 z 2.7.2009, s. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>); dyrektywy Rady 2011/70/Euratom; dyrektywy Rady 2013/51/Euratom z dnia 22 października 2013 r. określającej wymogi dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 296 z 7.11.2013, s. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/51/oj>); dyrektywy Rady 2013/59/Euratom z dnia 5 grudnia 2013 r. ustanawiającej podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego oraz uchylającej dyrektywy 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (Dz.U. L 13 z 17.1.2014, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/59/oj>); oraz rozporządzenia Rady (Euratom) 2016/52 z dnia 15 stycznia 2016 r. określającego maksymalne dozwolone poziomy skażenia promieniotwórczego żywności i pasz po awarii jądrowej lub w innym przypadku zdarzenia radiacyjnego oraz uchylającego rozporządzenie (Euratom) nr 3954/87 oraz rozporządzenia Komisji (Euratom) nr 944/89 i (Euratom) nr 770/90 (Dz.U. L 13 z 20.1.2016, s. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/52/oj>).

Aby osiągnąć cele szczegółowe, o których mowa w art. 3 ust. 2, w programie Euratom 2026–2027 będą wspierane działania przekrojowe, które gwarantują synergię wysiłków badawczych w pokonywaniu wspólnych wyzwań. Zapewnione zostaną odpowiednie powiązania i wspólne płaszczyzny z programem „Horyzont Europa”, takie jak wspólne zaproszenia do składania wniosków. Powiązane działania w zakresie badań naukowych i innowacji mogą również korzystać ze wsparcia finansowego dostępnego w ramach funduszy na podstawie rozporządzenia UE 2021/1060, o ile jest to zgodne z celami i przepisami tych funduszy.

Działania wymienione w niniejszym załączniku obejmują współpracę międzynarodową w dziedzinie jądrowych badań naukowych i innowacji do celów pokojowych w oparciu o wspólne cele i wzajemne zaufanie, a ich celem jest zapewnienie wyraźnych i znaczących korzyści dla Unii, jej obywateli i środowiska. Obejmuje to międzynarodową współpracę za pośrednictwem ram wielostronnych. Jako formalnie uznany organ wykonawczy Euratomu na Międzynarodowym Forum IV Generacji (GIF)²² JRC będzie nadal wspierać i koordynować wkład Wspólnoty Euratom w badania naukowe i działalność szkoleniową GIF i jej udział w tych badaniach i tej działalności. Udział w działaniach GIF objętych zakresem programu Euratom 2026–2027 skupia się na działaniach badawczych i szkoleniowych w zakresie: bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej, zabezpieczeń materiałów jądrowych oraz nierozprzestrzeniania właściwych dla systemów IV generacji.

Każde nowe działanie przydzielone JRC będzie analizowane przez Radę Gubernatorów JRC w celu sprawdzenia jego zgodności z działaniami prowadzonymi w państwach członkowskich oraz w celu uniknięcia powielania w Unii prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie jądrowej.

W drodze odpowiedniego programu prac w ramach programu Euratom 2026–2027 Komisja może podjąć decyzję o kontynuowaniu finansowania dotacji przyznanych na mocy rozporządzenia (Euratom) 2021/765.

²² Zgodnie z art. III.2 Umowy ramowej dotyczącej międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań i rozwoju systemów energii jądrowej IV generacji.

Priorytety programów prac mają być ustalane przez Komisję na podstawie wkładu krajowych organów publicznych, zainteresowanych stron z dziedziny badań jądrowych oraz wszelkich odpowiednich organizacji lub forów zainteresowanych stron z dziedziny jądrowej.

Do finansowania w ramach programu Euratom 2026–2027 kwalifikują się badania naukowe i szkolenia w następujących dziedzinach:

- a) poprawa i wsparcie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych, w tym bezpieczne wykorzystywanie energii jądrowej oraz bezpieczne wykorzystywanie zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii²³:
 - (i) bezpieczeństwo jądrowe: bezpieczeństwo jądrowe systemów reaktorów i cykli paliwowych wykorzystywanych we Wspólnocie lub, w niezbędnym zakresie, w celu utrzymania szerokiej wiedzy fachowej na temat bezpieczeństwa jądrowego we Wspólnocie, tych rodzajów reaktorów i ich pełnych cykli paliwowych, takich jak separacja i transmutacja, które mogą być stosowane w przyszłości;
 - (ii) bezpieczne gospodarowanie wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi: gospodarowanie średnioaktywnymi, wysokoaktywnymi i długożyciowymi odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym oraz innymi strumieniami odpadów promieniotwórczych i takimi ich rodzajami, w odniesieniu do których nie istnieją obecnie procesy dojrzałe pod względem przemysłowym lub w przypadku gdy istniejące procesy mogłyby zostać ulepszone, a także, w szczególności, ich przygotowanie do unieszkodliwienia i trwałe składowanie; ograniczenie ilości odpadów promieniotwórczych oraz zmniejszenie ich radiotoksyczności; zarządzanie wiedzą i kompetencjami w zakresie gospodarowania odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym oraz transfer tej wiedzy i kompetencji między pokoleniami i programami państw członkowskich;

²³ Oprócz jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i nierozprzestrzeniania broni jądrowej, działania te będą mogły być realizowane w drodze działań bezpośrednich i pośrednich.

- (iii) likwidacja obiektów jądrowych: badania na rzecz rozwoju i oceny technologii służących likwidacji obiektów jądrowych i remediacji środowiska; wspieranie wymiany najlepszych praktyk i wiedzy w zakresie likwidacji obiektów jądrowych;
- (iv) zastosowania nauk jądrowych oraz zastosowania promieniowania jonizującego, ochrona radiologiczna, gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej:
 - zastosowania technologii z sektora nauk jądrowych i technologii wykorzystujących promieniowanie jonizujące w medycynie, przemyśle i w innych obszarach badań naukowych,
 - oddziaływanie i zagrożenia związane z narażeniem na niskie dawki promieniowania (narażenie przemysłowe, medyczne lub środowiskowe),
 - gotowość na wypadek awarii obejmujących promieniowanie, a także badania w zakresie radioekologii,
 - zabezpieczone i bezpieczne dostawy izotopów promieniotwórczych i ich stosowanie,
 - modele rozprzestrzeniania się substancji promieniotwórczych w środowisku, a także wspieranie wymiany danych, systemów wczesnego ostrzegania oraz współpracy w zakresie technik pomiarowych²⁴ (realizacja przy pomocy działań bezpośrednich);
- (v) jądrowe bezpieczeństwo fizyczne, zabezpieczenia materiałów jądrowych i nierozprzestrzenianie broni jądrowej (realizacja przy pomocy działań bezpośrednich):
 - metody i techniki służące wsparciu i wzmocnieniu wspólnotowych i międzynarodowych zabezpieczeń materiałów jądrowych,

²⁴ Art. 35, 36, 38 Traktatu Euratom; decyzja Rady 87/600/Euratom z dnia 14 grudnia 1987 r. w sprawie wspólnotowych warunków wczesnej wymiany informacji w przypadku zdarzenia radiacyjnego (Dz.U. L 371 z 30.12.1987, s. 76, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1987/600/oj>).

- wsparcie operacyjne dla przyjętego przez Euratom systemu zabezpieczeń materiałów jądrowych oraz szkolenia w tym zakresie,
- wsparcie techniczne w zakresie wykonywania Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej w dziedzinie zabezpieczeń materiałów jądrowych, w tym wsparcie służące wzmocnieniu unijnego systemu kontroli wywozu,
- badania naukowe i wsparcie na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa jądrowego i radiologicznego oraz jądrowego i radiologicznego bezpieczeństwa fizycznego w globalnych ramach CBRN (bezpieczeństwa chemicznego, biologicznego, radiologicznego i jądrowego) oraz powiązanych strategiach unijnych,
- metody i techniki służące do wykrywania materiałów jądrowych i promieniotwórczych nieobjętych kontrolą regulacyjną oraz zapobieganie incydentom związanym z takimi materiałami i reagowanie na nie, w tym forensyka jądrowa,
- wsparcie na rzecz budowania zdolności w zakresie jądrowego bezpieczeństwa fizycznego z wykorzystaniem Europejskiego Ośrodka Szkoleń w zakresie Jądrowego Bezpieczeństwa Fizycznego;

b) utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i kompetencji w dziedzinie jądrowej we Wspólnocie:

- (i) kształcenie, szkolenie i mobilność, w tym programy kształcenia i szkolenia takie jak działania „Maria Skłodowska-Curie”;
- (ii) wspieranie innowacji, zarządzania wiedzą, upowszechniania i wykorzystywania nauk i technologii jądrowych, w szczególności na rzecz bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i ochrony radiologicznej;

- (iii) wsparcie na rzecz transferu uzyskanych w ramach badań naukowych technologii do przemysłu;
 - (iv) wsparcie na rzecz przygotowania i rozwoju konkurencyjnego europejskiego potencjału przemysłowego w zakresie syntezy jądrowej;
 - (v) wsparcie na rzecz zapewniania i udostępniania europejskiej i międzynarodowej infrastruktury badawczej, w tym infrastruktury JRC, oraz odpowiedniego dostępu do niej²⁵;
 - (vi) by wesprzeć nauki jądrowe jako jedną z podstaw normalizacji, działania bezpośrednio zapewnią referencyjne dane, materiały i pomiary bazujące na najnowszym stanie techniki i dotyczące bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, jak również innych zastosowań, np. w medycynie nuklearnej;
- c) wspieranie rozwoju energii termojądrowej oraz przyczynianie się do realizacji europejskiego planu działania w zakresie syntezy jądrowej:
- w ramach współfinansowanego partnerstwa europejskiego na rzecz badań nad syntezą jądrową realizowany będzie plan działania, którego celem jest rozpoczęcie wytwarzania energii termojądrowej w drugiej połowie obecnego stulecia. Działania w tym zakresie mogą obejmować między innymi:
- (i) wykorzystywanie istniejących i przyszłych instalacji termojądrowych, w tym – w stosownych przypadkach – przyznawanie dotacji na działalność infrastruktury badawczych zajmujących się syntezą jądrową;
 - (ii) przygotowania do eksploatacji przyszłych elektrowni termojądrowych przez badania i opracowanie wszystkich istotnych aspektów, w tym materiałów, technologii i projektów;
 - (iii) realizacja ukierunkowanego programu kształcenia i szkolenia w ramach uzupełnienia działań, o których mowa w lit. b) ppkt (i);

²⁵ W oparciu o plan inwestycyjny dla infrastruktury JRC.

- (iv) koordynacja wspólnych działań ze wspólnym przedsięwzięciem Fusion for Energy;
- (v) współpraca z organizacją ITER;
- (vi) współpraca naukowa w ramach międzynarodowych umów Euratomu.

Współfinansowane partnerstwo europejskie na rzecz badań nad syntezą jądrową będzie realizowane za pośrednictwem dotacji udzielanych osobom prawnym utworzonym lub wyznaczonym przez państwa członkowskie i wszelkie państwa trzecie stowarzyszone z programem Euratom 2026–2027. Dotacja może obejmować wkłady rzeczowe Wspólnoty lub oddelegowanie personelu Komisji.

Dodatkowe środki finansowe na badania i innowacje w dziedzinie syntezy jądrowej mogą zostać przyznane w drodze zaproszenia do składania wniosków;

- d) wspieranie polityki Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego;

Działania bezpośrednie będą służyły wspieraniu polityki w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego oraz wdrażaniu stosownych przepisów poprzez dostarczanie niezależnych dowodów naukowych i technicznych oraz wiedzy fachowej.

ZAŁĄCZNIK II

Ścieżki oddziaływania i związane z nimi kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania umożliwią uporządkowanie struktury monitorowania postępów w realizacji celów szczegółowych programu Euratom 2026–2027, o których mowa w art. 3 ust. 2. W ścieżkach oddziaływania istotny jest czynnik czasu: rozróżnia się w nich perspektywę krótko-, średnio- i długoterminową. Wskaźniki ścieżek oddziaływania służą jako przybliżone wartości przy sporządzaniu sprawozdań z postępów w realizacji celów szczegółowych. Dane jednostkowe, na których opierają się kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania i które są wspólne z programem „Horyzont Europa”, są gromadzone w trybie zarządzania centralnego, w sposób zharmonizowany i przy minimalnym obciążeniu sprawozdawczym beneficjentów.

Naukowe wskaźniki ścieżek oddziaływania

Oczekuje się, że program Euratom 2026–2027 przyniesie postępy w zakresie wiedzy na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego; bezpiecznych zastosowań promieniowania jonizującego; bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi; ochrony radiologicznej; oraz rozwoju energii termojądrowej. Postępy w tych obszarach będą mierzone przy pomocy wskaźników dotyczących publikacji naukowych, postępów w realizacji planu działania w zakresie syntezy jądrowej, rozwoju wiedzy fachowej i umiejętności oraz dostępu do infrastruktury badawczej.

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Poprawa w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii jądrowej i zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w tym bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych	Publikacje – Liczba publikacji naukowych Euratom poddanych wzajemnej ocenie	Cytowania – Indeks cytowań publikacji naukowych Euratom poddanych wzajemnej ocenie, ze wskaźnikiem średniej liczby cytowań na dyscyplinę	Nauka światowej klasy – Liczba i odsetek publikacji z programu Euratom 2026–2027 poddanych wzajemnej ocenie, które stanowią zasadniczy wkład w daną dyscyplinę nauki
	Dzielenie się wiedzą – Odsetek produktów badawczych (otwarte dane/publikacje/oprogramowanie itp.), które udostępniono innym za pośrednictwem infrastruktury otwartej wiedzy	Rozpowszechnianie wiedzy – Odsetek produktów badawczych objętych otwartym dostępem, które zostały aktywnie wykorzystane / zacytowane	Nowe współprace – Odsetek beneficjentów Euratom, którzy podjęli nowe współprace interdyscyplinarne / międzysektorowe z użytkownikami ich otwartych produktów Euratom z zakresu badań naukowych i innowacji
Wspieranie rozwoju energii termojądrowej	Postępy w realizacji planu działania w zakresie syntezy jądrowej – Odsetek ważnych etapów planu działania w zakresie syntezy jądrowej ustalonych na lata 2021–2027 i osiągniętych przez program Euratom 2026–2027		
Utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i doskonałości w Unii	Umiejętności – Liczba naukowców, którzy skorzystali z działań służących podnoszeniu poziomu umiejętności prowadzonych w ramach programu Euratom 2026–2027 (poprzez szkolenia, mobilność i dostęp do infrastruktury badawczej)	Kariery – Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje i mają większy wpływ na swoją dziedzinę badań naukowych i innowacji	Warunki pracy – Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje i których warunki pracy uległy poprawie
	Liczba naukowców mających dostęp do infrastruktury badawczej dzięki wsparciu z programu Euratom 2026–2027		
	Dostarczone materiały referencyjne oraz pomiary referencyjne włączone do zbiorów danych		Liczba zmienionych norm międzynarodowych

Wskaźniki ścieżek oddziaływania społecznego

Program Euratom 2026–2027 wspiera realizację priorytetów polityki Wspólnoty w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, ochrony radiologicznej i zastosowań promieniowania jonizującego poprzez badania naukowe i innowacje, co odzwierciedla portfel projektów, które generują produkty przyczyniające się do sprostania wyzwaniom w tych obszarach. Oddziaływanie społeczne mierzy się również pod względem konkretnych postępów w dziedzinie jądrowego bezpieczeństwa fizycznego i zabezpieczeń materiałów jądrowych.

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Poprawa w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii jądrowej i zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w tym bezpieczeństwa jądrowego, jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądrowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądrowych	Produkty – Liczba i odsetek produktów służących realizacji określonych priorytetów polityki	Rozwiązania – Liczba i odsetek innowacji i wyników naukowych służących realizacji określonych priorytetów polityki	Korzyści – Zagregowane szacunkowe efekty wykorzystania rezultatów, które uzyskano dzięki finansowaniu Euratom, w realizacji określonych priorytetów polityki, w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienia prawa
	Liczba wyświadczonych usług na rzecz zabezpieczeń materiałów jądrowych	Liczba zapewnionych i wykorzystywanych systemów technicznych	
	Liczba sesji szkoleniowych dla funkcjonariuszy z jednostek terenowych		
	Współtworzenie – Liczba i odsetek projektów Euratom, w których obywatele i użytkownicy końcowi z Unii przyczyniają się do współtworzenia treści w zakresie badań naukowych i innowacji	Zaangażowanie – Liczba i odsetek podmiotów będących beneficjentami Euratom posiadających mechanizmy zaangażowania obywateli i użytkowników końcowych po zakończeniu projektu Euratom	Społeczna absorpcja badań naukowych i innowacji – Absorpcja współtworzonych wyników naukowych i innowacyjnych rozwiązań z programu Euratom oraz stopień poinformowania o nich

Wskaźniki ścieżek oddziaływania w zakresie innowacji

Oczekuje się, że program Euratom 2026–2027 przyniesie efekty w zakresie innowacji przyczyniające się do postępów w realizacji jego celów szczegółowych. Postępy w tym obszarze będą mierzone przy pomocy wskaźników dotyczących praw własności intelektualnej, innowacyjnych produktów, metod i procesów oraz ich stosowania, a także tworzenia miejsc pracy.

W kierunku oddziaływania gospodarczego / w zakresie innowacji	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Poprawa w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii jądowej i zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w tym bezpieczeństwa jądowego, jądowego bezpieczeństwa fizycznego, zabezpieczeń materiałów jądowych, ochrony radiologicznej, bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji obiektów jądowych Wspieranie rozwoju energii termojądowej Utrzymywanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej i doskonałości w Unii	Produkty innowacyjne – Liczba innowacyjnych produktów, procesów lub metod z programu Euratom 2026–2027 (w podziale na rodzaje innowacji) oraz zgłoszeń dotyczących praw własności intelektualnej	Innowacje – Liczba innowacji z projektów Euratom (w podziale na rodzaje innowacji), w tym z przyznanych praw własności intelektualnej	Wzrost gospodarczy – Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, które opracowały innowacje finansowane ze środków Euratom, oraz ich udział w rynku
	Wsparcie w zakresie zatrudnienia – Liczba stworzonych etatów w pełnym wymiarze czasu pracy oraz miejsc pracy utrzymanych w podmiotach będących beneficjentami projektu Euratom (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	Utrzymane zatrudnienie – Wzrost liczby etatów w pełnym wymiarze czasu pracy w podmiotach będących beneficjentami projektu Euratom, (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	Zatrudnienie ogółem – Liczba miejsc pracy stworzonych bezpośrednio lub pośrednio albo utrzymanych w następstwie rozpowszechnienia wyników Euratom (w podziale na rodzaj miejsca pracy)
	Liczba inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych dzięki początkowej inwestycji Euratom	Liczba inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych w celu wykorzystania lub zwiększenia skali wyników Euratom	Postępy Unii w dążeniu do osiągnięcia poziomu 3 % PKB będące skutkiem programu Euratom 2026–2027

Wskaźniki ścieżek oddziaływania politycznego

Oczekuje się, że program Euratom 2026–2027 zapewni dowody naukowe na potrzeby kształtowania polityki. Dotyczy to, w szczególności, wsparcia naukowego dla innych służb Komisji, jak np. wsparcia dla zabezpieczeń przyjętych przez Euratom, lub wspierania wdrażania przez państwa członkowskie aktów prawnych dotyczących kwestii jądrowych i promieniowania jonizującego²⁶.

W kierunku oddziaływania politycznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Wspieranie polityki w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, zabezpieczeń materiałów jądrowych i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego	Liczba i odsetek projektów Euratom generujących rezultaty istotne dla polityki	Liczba produktów mających możliwy do wykazania wpływ na politykę	Liczba i odsetek rezultatów projektów Euratom cytowanych w dokumentach politycznych i programowych

Cele zostaną określone zarówno w odniesieniu do działań pośrednich, jak i bezpośrednich, aby odzwierciedlić oczekiwane wyniki w odniesieniu do poszczególnych części programu Euratom 2026–2027.

²⁶ Rozporządzenie Komisji (Euratom) nr 302/2005 z dnia 8 lutego 2005 r. w sprawie stosowania zabezpieczeń przyjętych przez Euratom (Dz.U. L 54 z 28.2.2005, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/302/oj>); dyrektywa Rady 2011/70/Euratom oraz dyrektywa Rady 2014/87/Euratom z dnia 8 lipca 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2009/71/Euratom ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz.U. L 219 z 25.7.2014, s. 42, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/87/oj>).